

Vrtinec, v katerem se je v zadnjih dveh letih znašla Slovenija oziroma slovensko gospodarstvo nas je očitno našel precej nepripravljene. Dokler so iz (svetovnega) okolja pihale blage sapice je vse skupaj teklo kot po maslu. Nadejali smo se celo, da kriza Sloveniji ne bo mogla do živega, oziroma da nas ne more resneje ogroziti. Danes ugotavljamo, da nas je prizadela bolj kakor druge večje ekonomije in da še vedno globoko tičimo v njej. Pri tem je najhuje to, da na koncu tunela še vedno ni luči, ki bi nam pokazala pot iz krize. Ta luč bi morala najprej zasvetiti tistim, ki sprejemajo odločitve in ukrepe, s pomočjo katerih bi se lažje in hitreje izkopal iz krize. A očitno je tudi pri njih še vse preveč megleno in temačno.

Če temu ne bi bilo tako, potem gotovo ne bi toliko zamujali z ustreznimi ukrepi, ki jih pričakujejo gospodarstveniki in o katerih zelo radi razpravljajo strokovnjaki. Matjaž Gantar, predsednik KD Grup, je celo izrazil mnenje, da pri nas sploh (še) ne razumemo kapitalizma. Vlada začne sprejemati določene ukrepe šele potem, ko so posamezne firme, cele panoge ali cele regije že "pod vodo"; ukrepati pa bi morala vsaj korak ali dva prej.

Bolj odločno bi morala podpreti zdravi del gospodarstva, to je ustvarjati bi morala pogoje za firme in panoge, ki so uspešne na trgu, ki imajo programe in perspektivo, ki so inovativne, ki jih vodijo odgovorni menedžerji ali/in lastniki. Med temi je tudi veliko srednjih in malih podjetij in obrtnikov, ki tudi niso deležni ustrezne podpore in olajšav. Dostop do virov financiranja je pogosto zelo omejen, celo tedaj, ko gre za dobre izvozno usmerjene podjetniške projekte, pri čemer je povsem jasno, da se slovensko gospodarstvo lahko izvije iz krize samo preko izvozno propulzivne predelovalne industrije. Brez tega bomo res kmalu postali država (socialnih) podpirancev, v kolikor to še nismo.

Capljanje na mestu

V zadnjih sedmih četrletjih je Slovenija samo enkrat zabeležila simbolično 0,1 odstotno rast v tretjem četrletju leta 2009, to je v letu, v katerem se je slovenski BDP zmanjšal za 7,8 odstotka. Nasprotno je največje evropsko, to je nemško gospodarstvo že peto četrletje zapored zabeležilo pozitivno rast, v drugem četrletju letošnjega leta celo 2,2 odstotno rast. To je najhitrejša rast po združitvi Nemčije leta 1990. V primerjavi z istim obdobjem lani se je nemški BDP povečal za 4,1 odstotka. Nemško gospodarstvo je s tem tudi največ pripomoglo k skupni rasti območja evra in EU kot celote; eno in drugo območje je zabeležilo 1 odstotno rast. Tako veliko rast je Nemčija dosegla s preusmeritvijo na azijske trge (Kitajska), ki nikoli niso bili v resni krizi.

Tudi nasploh sta evropska in svetovna konjunktura relativno stabilni kot ugotavlja znani ekonomist Maks Tajnikar. To dokazuje tudi podatek, da je BDP v državah članicah OECD že drugo četrletje zapored porastel za 0,7 odstotka. Združeno kraljestvo je doseglo 1,1 odstotno rast v drugem četrletju (v prvem samo 0,3 odstotka), v Franciji je rast poskočila z 0,2 na 0,6 odstotka, v Italiji pa je bila rast v obeh četrletjih 0,4 odstotna. Skromnejšo rast kot v prvem četrletju sta v drugem četrletju zabeležili Japonska (od 1,1 na 0,1 odstotka) in ZDA (od 0,9 na 0,6 odstotka). Ob tem je treba povedati, da je Kitajska prav v tem času postala drugo najmočnejše gospodarstvo na svetu; iz drugega mesta je namreč izpodrinila Japonsko in le kakih 10 let bo še potrebovala, da bo prehitela tudi ZDA.

Zelo slabo so se v prvi polovici letošnjega leta odrezale tudi slovenske banke. Vse skupaj so v prvih šestih mesecih ustvarile dobrih 80 milijonov evrov dobička, s čemer so komaj presegle polovico lanskega dobička v istem času. Posebej izstopa izguba naše največje Nove ljubljanske banke v višini 36 milijonov evrov, a tudi večina preostalih bank je imela manjše dobičke kot lani.

Še najbolje sta se odrezali NKMB in A banka. V NLB že dolgo vedo, da morajo nujno pridobiti svež kapital (med 400 in 600 milijoni evrov), pri čemer pa ne oni ne politika ne ve kako do njega, ali preko močnega strateškega partnerja, ali z denarjem davkoplačevalcev oziroma povečanjem javnega dolga. Da jo je potrebno kapitalsko okrepiti je pokazal tudi obremenilni test, ki so ga v 91 bankah izvedli evropski bančni nadzorniki. NLB je le s težavo izpolnila merilo kapitalске ustreznosti, saj močno zaostaja za konkurenco. Vodilne evropske banke so si svež kapital zagotovile takoj na začetku krize in niso odlašale z dokapitalizacijo tako kot NLB. V kriznem letu je za skoraj polovico porastel tudi javni dolg, kajti Slovenija se je v tem letu zadolžila za osupljivih 4,7 milijarde evrov, skupni dolg proračuna pa je presegel 11 milijard evrov. Z 1,2 milijarde evrov je država dokapitalizirala banko SID, ki je denar namensko pretila v podjetniški sektor, dve milijardi je v obliki depozitov naložila v druge banke, ostalo pa je porabila za financiranje proračunskega primanjkljaja.

Nekaj rezerv je še

Slovenija je prav v zadnjem času začela bolj učinkovito črpati evropska sredstva. V prvih sedmih mesecih letošnjega leta je naša država zabeležila neto proračunski presežek v odnosu do proračuna EU, v višini 37,7 milijona evrov. V finančni perspektivi 2007 – 2013 ima Slovenija v proračunu EU zagotovljenih 4,1 milijarde evrov in po zadnjih podatkih je razpisanih že za več kot 2,7 milijarde evrov, podpisanih pogodb pa je že za 1,9 milijarde evrov.

Rezervo za trenutni ne pa tudi dolgoročni izhod iz krize predstavlja tudi siva ekonomija, kot ugotavljajo na Ministrstvu za delo. Delo na črno – tega je največ v gradbeništvu, gostinstvu in trgovini – predstavlja od 17 do 25 odstotkov celotnega BDP. Minister za delo Ivan Svetlik ob tem opozarja, da vsako plačilo brez računa in vsak neprijavljeni delavec prispevata k manjši socialni varnosti vseh državljanov. Zato vlada že pripravlja strožji zakon, ki bo nared do konca septembra in ki naj bi vnesel več reda na to področje.

Jesen pa ne bo vroča samo zaradi tega, pač pa še bolj zaradi pokojninske reforme, zaradi zelo verjetne zamrznitve plač v javnem sektorju, zaradi prepolovljenega plačila za dežurstvo zdravnikov in ne nazadnje tudi zaradi lokalnih volitev 10. oktobra 2010.

Tomaz Štefe / Revija Obrtnik